

Pidä pelivaraa

# JALAN JA PYÖRÄLLÄ



# Sisältö

- **3 Jalan ja pyörällä**
- **4 Omilla teillä**
- 5 Ajo pyöräkaistalla
- **6 Risteyksissä tarkkana**
- 6 Opettele väistämissäännöt
- 7 Liikennemerkin mukaan
- 8 Pyöräilijä väistää
- 8 Näissäkin tilanteissa pyöräilijän on väistettävä
- 9 Kääntyvä väistää
- 9 Pyöräilyn tai jalankulun kieltävät liikennemerkit
- **10 Käänny oikein**
- **11 Näe ja näy**
- **12 Ole valppaana. Vältä vaaratilanteet**
- **14 Kunnan välineillä**
- 15 Pyörällä kyyditseminen
- 15 Pidä pääsi, käytä kypärää

**Työryhmä:** Minna Huopalainen  
Lasse Saharinen  
Anna-Liisa Tarvainen

**Kuvitus:** Hannu Lukkarinen

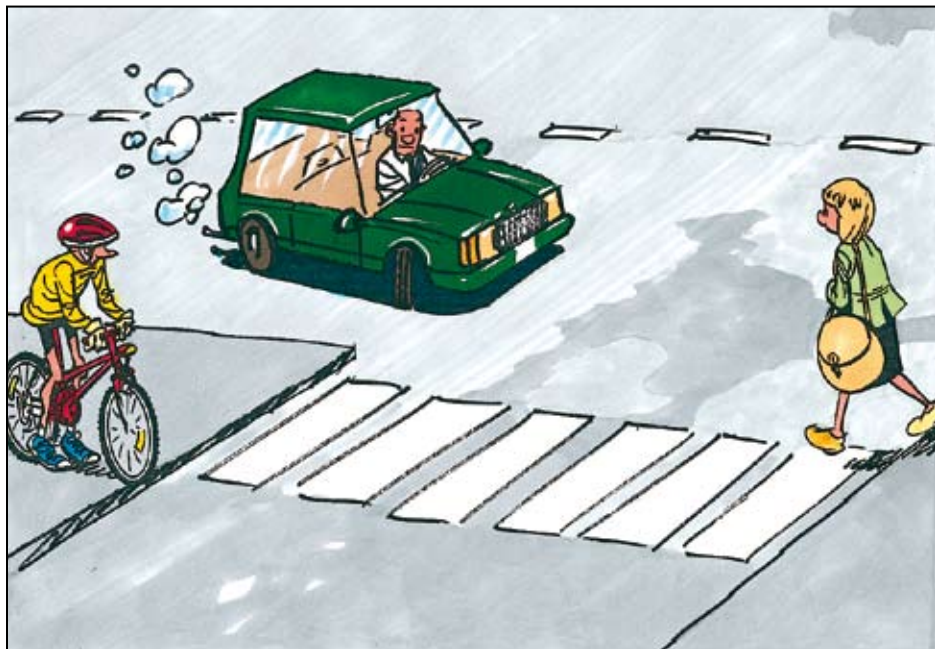
**Ulkoasu:** Teppo Jokinen

**Julkaisija:** Liikenneturva

**Painopaikka:** Tammer-Paino Oy, Tampere 2007

**ISBN:** ISBN 978-951-560-155-1

# Jalan ja pyörällä



Tässä oppaassa on perustietoa säännöistä jalankulkijalle ja pyöräilijälle. Kaikki ei kuitenkaan aina suju sääntöjen mukaan. Jalankulkijan ja pyöräilijän on suojattomina tienkäyttäjinä oltava erityisen tarkkoina ja varmistuttava siitä, että autoilijat huomaavat heidät.

**Jalankulkijoilla** on monta liikumistapaa. Kävelijän lisäksi jalankulkijoita ovat mm. **rullaluistelijat ja -lautailijat**.

**Polkupyörä on ajoneuvo.** Pyöräilijällä on liikenteessä suurelta osin samat oikeudet ja velvollisuudet kuin muidenkin ajoneuvojen kuljettajilla. Pyöräilijälle on lisäksi joitakin omia sääntöjä.

# Omilla teillä

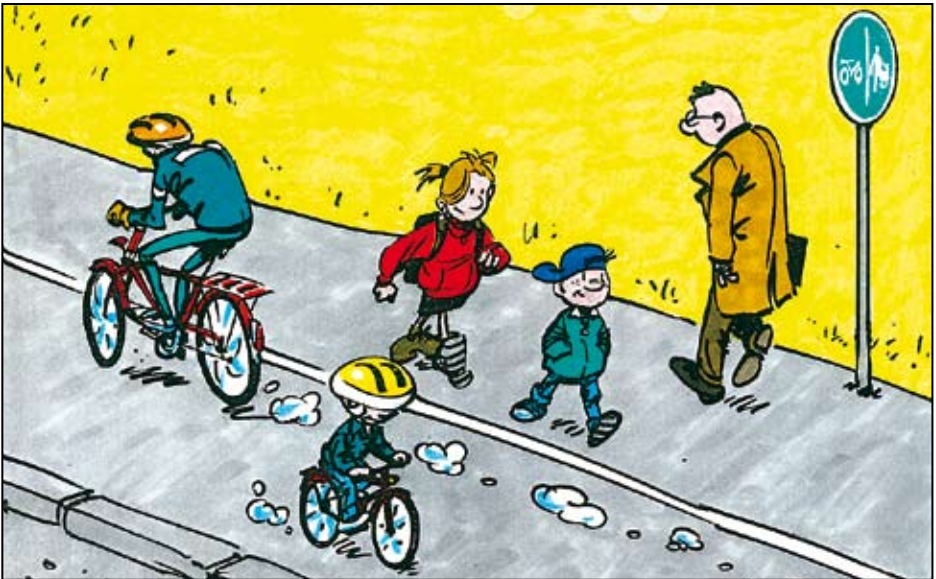
Jalankulkijan ja pyöräilijän on turvallisinta käyttää omia väyliä. Niitä on kahdenlaisia:



Pyörätie ja jalkakäytävä  
rinnakkain



Yhdistetty pyörätie  
ja jalkakäytävä



**Rinnakkaisella väylällä** sekä jalankulkijoille että pyöräilijöille on omat puoliskonsa. Ne erotetaan toisistaan valkoisella viivalla. Liikenne-merkki osoittaa kumpi puoli on tarkoitettu jalankulkijoille ja kumpi pyöräilijöille. Pyöräilijän on ajettava oman väylänsä oikeassa reunassa.



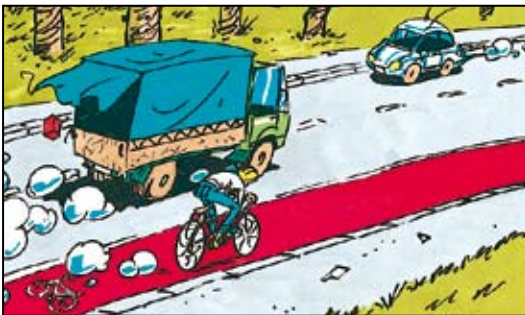
**Yhdistetyllä väylällä** jalankulkija kulkee oikeassa tai vasemmassa reunassa. Pyöräilijä ajaa sielläkin oikeassa reunassa.

Siellä missä ei ole jalkakäytävää eikä pyörätietä jalankulkijan on turvallisinta kulkea **ajoradan vasenta reunaa**, varsinkin pimeällä. Silloin hän näkee vastaantulevat autot ja voi varoa niitä paremmin.

Ellei pyörätietä ole, pyöräilijä saa ajaa **pientareella tai ajoradan oikeassa reunassa**.

**Jalkakäytävällä** saa ajaa vain alle 12-vuotias kunhan ei häiritse jalankulkijoita.

## Ajo pyöräkaistalla



Ajoradasta voidaan tiemerkinnoilla erottaa pyöräilijöille yksisuuntainen pyöräkaista. Pyöräkaistalla pyöräilijän on noudatettava samoja sääntöjä kuin ajaessaan ajoradan reunassa.

# Risteyksissä tarkkana

Lähesty risteystä varoen ja tarkkaile mitä muut tekevät. Ole valmis väistämään ja tarvittaessa pysähtymään.

Risteyksissä on syytä olla tarkkana. Niissä tapahtuu samanaikaisesti monia eri asioita, joita kaikkia ei ehdi näkemään. Autoilijan huomio kiinnittyy helposti muihin autoihin ja jalankulkijat ja pyöräilijät voivat jäädä havaitsematta.

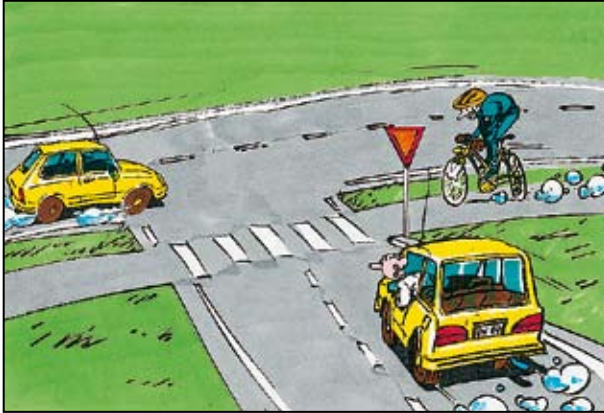
## Opettele väistämissäännöt



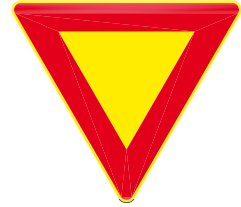
**Perussääntö** on se, että tasa-arvoisissa risteyksissä pyöräilijän ja autoilijan on väistettävä oikealta tulevia ajoneuvoja. Se on myös pyöräilijöiden keskinäinen ajojärjestys pyöriteiden risteyksissä.

# Liikennemerkin mukaan

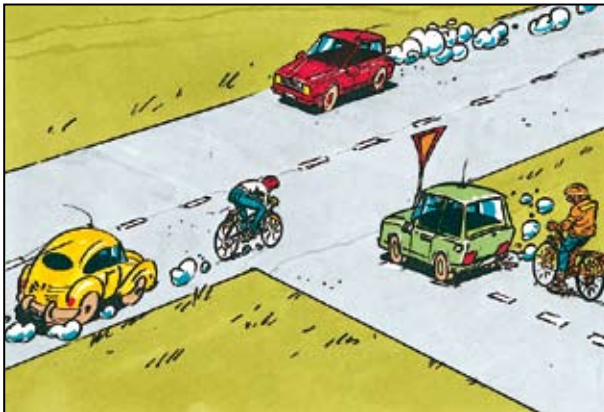
Liikennemerkeillä voidaan ajojärjestystä muuttaa: kärkikolmion ja stop –merkin suunnasta tulevan on väistettävä risteävän tien liikennettä – sekä vasemmalta että oikealta tulevia.



Kärkikolmion suunnasta tuleva autoilija väistää myös pyörätiellä ajavia.



Väistämis-  
velvollisuus  
risteyksessä

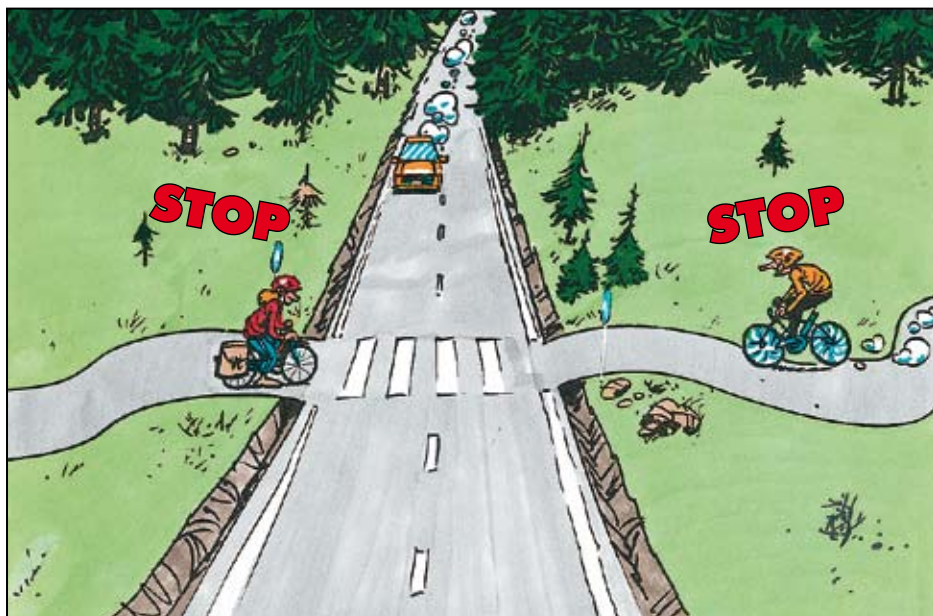


Kärkikolmion suunnasta tuleva autoilija ja pyöräilijä väistää.



Pakollinen  
pysäyttäminen ja  
väistämis-  
velvollisuus

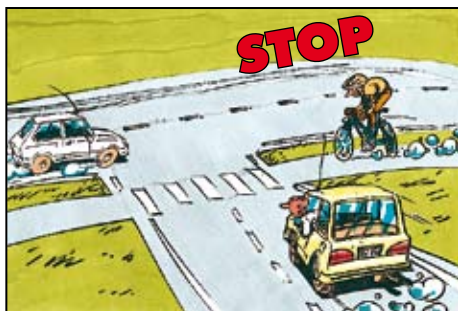
# Pyöräilijä väistää



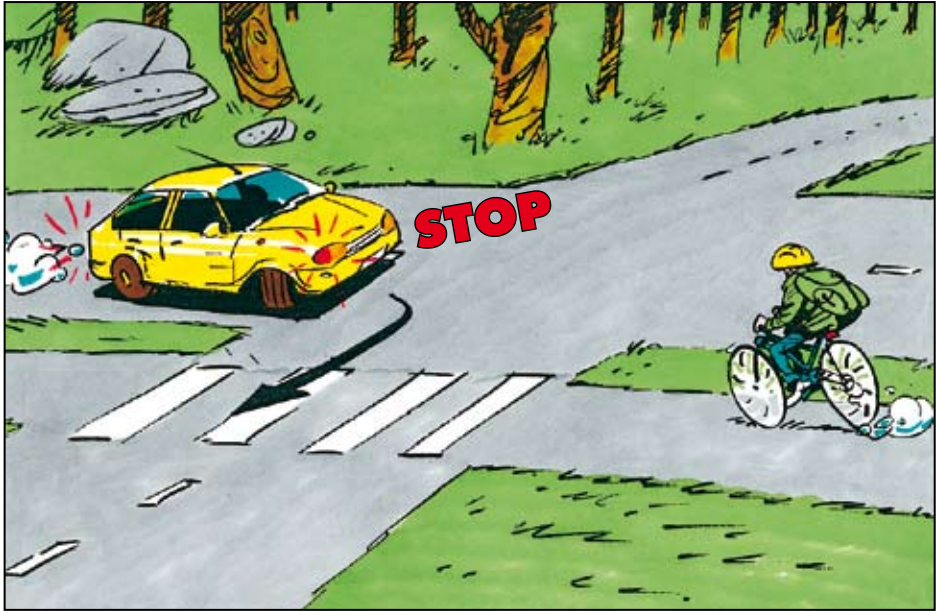
Pyörätieltä ajoradalle tulevan pyöräilijän on väistettävä ajoradan liikennettä.

Kummankin pyöräilijän on väistettävä ajoradalla ajavaa autoa.

## Näissäkin tilanteissa pyöräilijän on väistettävä



# Kääntyvä väistää



Kääntyvän ajoneuvon on väistettävä risteävää tietä ylittävää jalankulkijaa ja pyöräilijää. Silti kannattaa olla tarkkana. Autoilijat eivät heitä aina havaitse.

## Pyöräily tai jalankulku voidaan kieltää liikennemerkillä



Ajoneuvolla ajo kielletty



Jalankulku sekä polkupyörällä ja mopolla ajo kielletty



Kielletty ajosuunta



Polkupyörällä ja mopolla ajo kielletty

# Käännny oikein

Vasemmalle kääntyminen on vaarallisimpia tilanteita ajoradalla pyöräillessä. Turvallisin tapa on tehdä ns. suorakulmakäännös.



## Turvallisinta on toimia näin:

- ajetaan suoraan risteuksen yli ja samalla tarkkaillaan varsinkin oikealta tulevia
- pysähdytään risteävän tien reunaan ja tarkistetaan tilanne
- kun tie on vapaa, ajetaan (tai talutetaan) ajoradan yli ja jatketaan matkaa oikeassa reunassa

Voit kääntyä myös ryhmittymällä, mutta varsinkin vilkkaassa liikenteessä se on usein hankala vaihtoehto.

# Näe ja näy

Sekä jalankulkijan että pyöräilijän on vaarallista liikkua pimeällä ilman valoja ja heijastimia.



Heijastimet ja valot ovat tärkeitä myös taajamissa. Varsinkin syksyllä ja sateella autoilijan on miltei mahdoton havaita ajoissa heijastimetonta tien ylittäjää, vaikka tie olisikin valaistu.

Vuoden 2003 alussa tuli voimaan laki, jonka mukaan jalankulkijan on käytettävä heijastinta pimeän aikana myös taajamissa ja valaistuilla teillä.

# Ole valppaana. Vältä

Tilastot osoittavat, että eräät tilanteet ovat vaarallisempia kuin toiset.

## Jalankulkijan vaaratilanteet:

### Tien ylitys

Käytä aina suojatietä, kun ylität ajorataa. Seuraa myös tarkasti mitä muut tekevät. Tarkkaile, onko autoilija havainnut sinut.

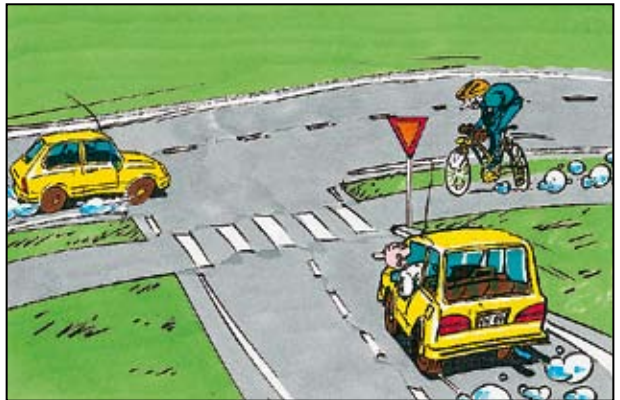


Varo erityisesti viereisellä kaistalla ajavia.

## Pyöräilijän vaaratilanteet:

### Väistäkö autoilija?

Ole erityisen valppaana tässä tilanteessa. Kärkikolmion takaa tuleva autoilija aikoo kääntyä oikealle ja hänen huomionsa keskittyy vasemmalta tuleviin autoihin. Oikealta tuleva pyöräilijä jää usein havaitsematta.



Lähesty risteystä varoen ja seuraa tarkkaan, mitä autoilija aikoo.

# vaaratilanteet

## Yllättäen vasemmalle...

Yllättävä vasemmalle kääntyminen auton edessä on yleinen ja vaarallinen virhe. Kun aiot kääntyä, näytä suuntamerkki, tarkkaile takaa tulevaa liikennettä, pysähdy tarvittaessa ja ylitä ajorata, kun muu liikenne sen sallii. Näin et yllätä autoilijaa.



**Älä käänny yllättäen auton eteen, näytä suuntamerkki ja tarkkaile takaa tulevaa liikennettä.**

## Vauhdilla tielle...

Monet onnettomuudet johtuvat siitä, että pyöräilijä tulee kovalla vauhdilla tielle ja yllättää autoilijan. Lähesty tietä tai ajorataa aina niin, että muut ehtivät varmasti havaita sinut ajoissa. Siten näet itsekin muut tiellä liikkuajat ja pystyt tarvittaessa pysähtymään.



**Muista, että aina kun tulet pihasta, pihakadulta, kävelykadulta tai muusta vastaavasta paikasta tielle, sinun on väistettävä muita.**

# Kunnon välineillä

Turvallinen ja miellyttävä pyöräily vaatii kunnon pyörän ja oikeat varusteet.



Paras pyörä on ensinnäkin sopivan kokoinen. Silloin se on helposti hallittavissa. Varsinkin lapsille pyörää hankittaessa on hyvä muistaa, että mitä enemmän ja monimutkaisempia laitteita pyörässä on, sitä hankalampaa on sen hallinta ja sitä enemmän se vaatii huoltoa.

Myös pyörän käyttötarkoitusta ja -ympäristöä on syytä miettiä ennen pyörän hankintaa.

# Pyörällä kyyditseminen

Polkupyörä on yleensä suunniteltu vain yhden ihmisen kulkuvälineeksi. Polkupyörällä saa kuitenkin 15 vuotta täyttänyt henkilö kuljettaa yhtä enintään kymmenvuotiaasta lasta ja 18 vuotta täyttänyt henkilö kahta enintään kuusivuotiaasta lasta.

Lapsen kuljettamista varten on oltava sopiva istuin ja tarkoitukseenmukaiset jalkojen suojukset. Pikkulasten kuljetukseen on käytettävä turvaistuinta. Kahta lasta kuljetettaessa tulee polkupyörässä olla kaksi erillistä jarrulaitetta.

## Pidä pääsi, käytä kypärää

Kypärä on paras päähänpisto, sillä suurin osa pyöräilijän onnettomuuksissa saamista vakavista vammoista kohdistuu päähän. Kypärä olisi useimmiten suojannut vammoilta tai ainakin lieventänyt niitä.

Vuoden 2003 alussa astui voimaan laki pyöräilykypärän käytöstä. Sen mukaan polkupyöräilijän ja polkupyörän matkustajan

on ajon aikana yleensä käytettävä asianmukaista suojakypärää.

Hyväksytyssä pyöräilykypärässä on CE-merkintä.

Kypärän tulee olla sopivan kokoinen. Se on kiinnitettävä huolellisesti, ettei se mahdollisessa onnettomuudessa lennä pois päästä.

Kypärä on poistettava käytöstä iskun jälkeen tai jos siihen tulee syviä viiltoja.

Pyöräilykypärä on tarkoitettu pyöräilyyn. Se ei sovi käytettäväksi lasten kiipeilyleikeissä, koska sen solki ei aukea, jos lapsi jää esimerkiksi riippumaan kypärästä.

### Useimmissa pyörissä on tärkeimmät turvavarusteet vakiona

Silti on syytä tarkistaa, että siinä on ainakin seuraavat varusteet:

- tehokkaat jarrut (jarrupalat kuuluvat ja ne on siksi tarkistettava aika ajoin)
- heijastimet, jotka näkyvät eri suuntiin
- valot pimeällä ajettaessa
- soittokello, jota on syytä myös käyttää, kun on tarpeen varoittaa muita

Opi hallitsemaan pyöräsi ja pidä se jatkuvasti kunnossa.

# Ota muut huomioon!



## Älä yllätä

- pidä huoli siitä, että itselläsi ja muilla on aina aikaa ja tilaa toimia, pysähtyä tai väistää
- älä ryntää tai aja tielle näköesteen takaa tai muuten yllättäen

## Osoita aikeesi ajoissa

- näytä suuntamerkki ajoissa, kun aiot kääntyä
- varoita tarvittaessa soittokellolla

## Tarkkaile muuta liikennettä

- seuraa tarkasti mitä muut aikovat, varsinkin risteyksissä



**LIKENNETURVA**

PL 29, 00421 HELSINKI

Puh. 09-417 4700 Fax. 09-417 47 400

[www.liikenneturva.fi](http://www.liikenneturva.fi)